

Dosarul: nr. 2ac-270/17
Zinaida Talpalaru

Judecător:

D E C I Z I E

31 mai 2018
mun. Chișinău

Colegiul Civil al Curții de Apel Chișinău

având în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Panov Ana

Judecătorii
Vitalie Cotorobai

Marina Anton și

grefier
Cernat Daniela

examinând în ședință publică apelul declarat de Asociația Reporteri de Investigație și Securitate, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de "Exclusiv Media" S.R.L către Iurie Sanduța, Asociația Reporteri de Investigație și Securitate privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, împotriva hotărârii Judecătoriei comerciale de circumscripție, din 22 februarie 2017, prin care acțiunea a fost admisă parțial.

c o n s t a t ă:

La data de 04 noiembrie 2016, "Exclusiv Media" S.R.L s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către pârâtul Iurie Sanduța și copârâtul Asociația Reporteri de Investigație și Securitate prin care a solicitat:

- apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, obligarea pârâților să dezmință informația denigratoare cu publicarea dezmințirii pe aceeași pagină web: rise.md, la aceeași rubrică, pentru aceeași perioadă fie prin intermediul unei conferințe de presă;
- încasarea prejudiciului moral în mărime de 100000,00 lei și a taxei de stat

în mărime de 3300,00 lei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la data de 28.09.2016 pe site-ul de știri rise.md a fost publicat articolul (investigație) intitulat „x”. Ulterior, reclamanta considerând că acest articol poartă un caracter denigrator și care nu corespunde realității, la data de 07.10.2016 a înaintat în adresa pârâtei o cerere prealabilă prin care a solicitat dezmințirea informațiilor publicate pe site-ul vizat, ce urma a li examinată de ultima în termen de 5 zile. Ulterior, la data de 04.11.2016 reclamanta a depus în instanța comercială cererea de chemare în judecată față de Iurie Sanduța și Asociația Reporteri de Investigație și Securitate Editorială din Moldova cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, obligarea pârâților să dezmințe informația denigratoare cu publicarea dezmințirii pe aceeași pagină web:rise.md, la aceeași rubrică, pentru aceeași perioadă fie prin intermediul unei conferințe de presă, încasarea prejudiciului moral în mărime de 100000,00 lei și a taxei de stat în mărime de 3300,00 lei

Indică că pârâtul, în calitatea sa de furnizor profesionist, nu a respectat prevederile legale în ceea ce privește publicarea pretinsei investigației, în conformitate cu dispozițiile art.4 alin.(3) din Legea cu privire la libertatea de exprimare și explicațiile hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 cu privire la practica aplicării de către instanțele de judecată a unor prevederi ale Legii cu privire la libertatea de exprimare, furnizorului de informații îi revin careva obligații de care trebuie să țină cont.

Astfel, conform pct.5 din hotărârea Plenului CSJ nr.7, informația răspândită de mass-media poate conține exagerări și chiar provocări, însă trebuie să fie suficient de exactă pentru a nu dezinforma, în speță, în urma dezbaterilor judiciare, s-a stabilit faptul că, relațiile civile a reclamantei au fost denaturate și prezentate ca un fals. Totodată, existența acestor relații civile nici nu a fost probată în modul corespunzător, or probe. La fel, conform explicațiilor hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 24.12.2012 se va reține că, Legea cu privire la libertatea de exprimare și art.10 al Convenției nu garantează o libertate de exprimare nelimitată chiar și în ceea ce privește relatările presei cu privire la interes public deosebit. Exercițarea acestei libertăți presupune obligații și responsabilități, care, conform par. 2 al art. 10 din Convenție, se aplică presei. Aceste obligații și responsabilități pot avea însemnătate când există o întrebare cu privire la atacul asupra reputației unor persoane private și subminarea drepturilor altor persoane. În cazul dedus judecării, reclamanta fiind o societate comercială de drept privat, cu certitudine nu a beneficiat de asemenea garanții. Astfel, vom reitera că, pârâtul este un furnizor profesionist de informații, care a prezentat opinie publice, într-o perioadă extrem de sensibilă (campania electorală) o investigație bazată pe un concept fals, cu scopul de a crea impresia falsă că, x, prin intermediul reclamantei sunt finanțați ilegal.

Reclamanta susține că **pârâtul nu a respectat prevederile Codului deontologic al jurnalistului** și nu a probat în modul corespunzător cele relatate, hotărârea Plenului CSJ cu privire la practica aplicării de către instanțele de judecată a unor prevederi ale Legii cu privire la libertatea de exprimare, nr.7 din 24.12.2012, explică că, sarcina mass-media este de a informa publicul despre informațiile de interes public. În procesul de acumulare și răspândire a informației, ea trebuie să respecte obligațiile profesionale.

Indică că acestea sânt stabilite în Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova, semnat în redacție nouă la 07 iunie 2011. Codul deontologic al jurnalistului din RM, redacția nouă din 07.06.2011, la rândul său, prevede în pct.2.5 și pct.2.6 că, jurnalistul verifică, de regulă, informațiile din două surse independente una de alta. Jurnalistul publică doar informațiile despre care, în urma verificării, are convingerea că sunt veridice. Jurnalistul indică, de regulă, sursa informațiilor sale și întreprinde demersuri pentru a obține informații din surse citabile. În urma dezbaterilor judiciare, concluzionează reclamanta că, pârâtul a mimat faptul că, investigația litigioasă este bazată pe careva surse, dar de fapt, se deduce că, nici nu există, or pârâtul nu a demonstrat contrariul. Odată ce pârâtul a venit cu asemenea acuzații grave față de reclamanta, x reieșind din faptul că articolul a fost publicat în perioada electorală - pârâtul nu a fost în drept să își permită un asemenea lux de a publica informații fără a verifica informațiile din două surse și a indica și sursa informațiilor publicate.

Or, **consecințele negative în ceea ce privește buna reputație cât a reclamantului, atât și a PP PSRM și Igor Dodon - au fost prejudiciate disproporționat.** Tot la acest capitol, se evidențiază că Codul deontologic al jurnalistului din RM prevede expres situațiile în care are loc protecția surselor, astfel pct. 3.2 prevede că, protecția surselor se acordă doar în acele cazuri când dezvăluirea identității: acestora le pune în pericol viața, securitatea sau activitatea profesionistă. Indică că pârâtul nu a invocat și nu a demonstrat faptul că sursele sale se află într-o ipoteză enumerată supra.

Indică că pârâtul nu a întreprins măsuri pentru a verifica ipotezele înserate în investigație, or, datele referitoare la donatorii PSRM, precum și donatorii candidatului Ix sunt afișate pe pagina web cec.md, mai mult - aceste raporturi au fost prezentate instanței și pârâtului în cadrul examinării cauzei, cu toate acestea, careva explicații - pârâtul nu a oferit.

Respectiv, dacă s-ar fi depus un minimum de diligență și respectate prevederile pct. 2.5 din Codului deontologic al jurnalistului al RM, s-ar fi constatat că, împrumutații nu se află în lista donatorilor.

La fel, indică că pârâtul nu a verificat nici existența căror acțiuni intenționate de finanțare de către reclamant a lui x, acțiuni care nici nu pot exista, deoarece în speță

nu există nici o legătură financiară dintre reclamantă și x, așa cum se invocă în pretinsa investigație.

Menționează reclamanta că a respectat prevederile legale în ceea ce privește sarcina probațiunii. În conformitate cu prevederile art.24 alin.(1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, reclamanta trebuie să dovedească următoarele:

- a) pârâtul a răspândit informația - articolul contestat cu certitudine a fost publicat pe portalul de știri al pârâtului ([https:// www.rise.md/rusa/багамский-европровод-социалистов-иг/?1ап§=ти](https://www.rise.md/rusa/багамский-европровод-социалистов-иг/?1ап§=ти)) și pe pagina oficială a pârâtului pe rețeaua de socializare facebook (www.facebook.com/risemoldova/), fiind republicată în mod direct sau indirect mai mult de 10 ori; b) informația îl vizează și este defăimătoare - **în articolul contestat sunt incluse 19 referiri la personalitatea reclamantului, „Exclusiv Media” S.R.L.**

Consideră că informațiile relatate sunt și defăimătoare din considerentul că **prin pretinsa investigația publicată reclamanta „Exclusiv Media” S.R.L a fost prezentată ca o persoană crucială în schemă ilegală de finanțare a PP PSRM**, astfel fiind utilizată sintagma **„Exclusiv Media - спонсоры партии”** (traducere: **„Exclusiv Media - sponsorii partidului”**).

La fel, prin pretinsa investigație s-a făcut aluzie la faptul că reclamanta prin pretinsele acțiuni a influențat procesul electoral - campania prezidențială 2016.

Toate acestea circumstanțe relatate în pretinsa investigație publicată de către pârât - **atentează la buna-reputație și profesionalismul reclamantei;**

- c) informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă - în articolul contestat **pârâtul a făcut referire la unele fapte care pretinde că au avut loc, dar certitudinea existenței lor nu a fost dovedită.**

Totodată, reclamanta a prezentat probe prin care s-a demonstrat că relațiile descrise (în ceea ce privește finanțarea x) nu au avut loc, iar accesul la documentele date (rapoartele financiare a PP PSRM și a grupului de inițiativă) fiind plasate pe pagina www.cec.md și accesibile publicului; d) [...];

e) existența și cuantumul prejudiciului cauzat - în speță, personalitatea reclamantei a fost mediatizată în mod repetat atribuindu-i calități negative prin prisma faptului că a participat la acte pretins ilegale, astfel buna-credință și credibilitatea reclamantei au fost afectate în mod evident. Totodată, **buna-reputație și credibilitatea sporită sunt cerințe esențiale în domeniul de activitate desfășurat de către reclamant.**

Indică reclamanta că în acest context investigația a fost preluată la o scară largă nu doar la nivel național, dar și internațional, afectând grav imaginea reclamantei: la etapa dezbaterilor judiciare fiind probat faptul că, peste 20 de portale de știri

naționale și internaționale au preluat și răspândit pretinsa investigație. Ca de exemplu, din materialele prezentate în cadrul dezbaterilor judiciare, este cert faptul că pretinsa investigație a fost preluată și publicată de mai multe portaluri de știri din străinătate: bl.ro - <http://www.bl.ro/stiri/exteme/banii-lui-dodon-din-bahamas-exclusiv-media-S.R.L-care-are-licenta-de-emisie-pentru-postul-de-televiziune-ntv-moldova-a-contribuit-cu-bani-din-offshore-in-campania-socialistilor-167960.html>; flux24.ro-<http://www.flux24.ro/consilierii-pro-rusului-dodon-operatiunea-ruseasca-bahamas/>; evz.ro-<http://www.evz.ro/cum-este-finantat-partidul-lui-igordodon.html>; curierulnational.ro- <http://www.curierulnational.ro/Extern/2016-11-15/xs>. De altfel, urmare a acestei investigații, reclamanta a fost implicată involuntar într-o polemică politică, fiind indirect denunțat la CEC de către Maia Sandu (<https://www.facebook.com/maia.sandu/posts/503194546555836>), materialul fiind retrimis de către CEC organelor cu competențe penale.

Despre pretinsa finanțare ilegală, reprezentantul Maiei Sandu, domnul Sergiu Litvinenco **a menționat în ședința publică a Curții Constituționale din 13 decembrie 2016 (validarea alegerilor prezidențiale 2016)**.

Faptul că investigația a avut drept scop anume învinuirea reclamantei de scheme ilegale și s-a confirmat prin modul în care această investigație a fost preluată și prezentată publicului de către alte agenții de știri, așa ca ziarulnational.md, radiochisinau.md, radioorhei.info, timpul.md,moldova.org,adevarul.md,unimedia.info,înprofunziffie.protv.md,deschide.md,zdg.md, realitatea.md, agora.md, jurnal.md.

Totodată, în conformitate cu alin.(2) art.24 din Legea citată supra, pârâțul trebuie să dovedească următoarele: - că, informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant. În cadrul dezbaterilor pârâțul nu a negat faptul că în articolul contestat referirile sunt adresate anume reclamantei „Exclusiv Media” S.R.L.

Indică reclamanta că nu au fost prezentate contra probe, ce ar demonstra:

- că informația răspândită nu este defăimătoare;
- la momentul răspândirii informației, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale contribuie la răspândirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient.

Indică că pârâțul nu a depus diligență necesară și nici nu a ținut cont de documentele oficiale (rapoartele financiare a PP PSRM și a grupului de inițiativă) care au fost publicate pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale www.cec.md.

Respectiv, dacă s-ar fi depus un minimum de diligență, s-ar fi constatat că

împrumutații nu se află în lista donatorilor.

Indică că **împrumutații - o mare parte din ei au statut de funcționari de stat**, respectiv **veniturile și cheltuielile acestora sunt publice**.

Indică că pârâtul nu a verificat și nici nu a încercat să verifice și să analizeze balanța conturilor acestora și legătura sumelor litigioase la finanțarea partidului sau a lui x.

Astfel, la ziua publicării investigației erau publice datele despre donatorii PSRM pentru primul semestru, cât și donatorii grupului de inițiativă în susținerea candidatului domnului Igor Dodon la funcția de Președinte; informația răspândită este de interes public.

La fel, nu a fost demonstrat în ce manieră raporturi civile a unei societăți comerciale de drept privat pot fi tratate ca interes public. Or, reclamanta, după cum a pretins pârâtul, a transmis banii către persoane fizice cu titlu de împrumut și nu cu titlu de donație, bani care mai devreme sau mai târziu trebuie să fie restituiți, iar pârâtul la rândul său **nu explică cum prin niște contracte de împrumut, contabilizate conform legii, putea fi finanțat partidul și Igor Dodon**, or, persoanele fizice, în cazul în care transmiteau banii către partid și Igor Dodon, ei rămâneau debitori a reclamantei. Care este modalitatea de a anula un împrumut valabil?

Astfel, indică că în prezenta acțiune reclamanta și-a respectat obligațiile procesuale în ceea ce privește procesul probatoriu, iar pârâtul urmează să le realizeze.

Menționează că sub pretextul că libertatea de exprimare îi permite un anumit grad de exagerare, a decis să furnizeze opiniei publice un fals, fără a prezenta probe, ce ar combate faptul că reclamanta este un agent economic, care se află sub protecția secretului comercial, violat în mod abuziv de către pârât.

Reclamanta **„Exclusiv Media” S.R.L** solicită instanței de judecată:

- obligarea pârâților să dezmință informația, **ce lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională** „Exclusiv Media” S.R.L;
- obligarea pârâților **să publice dezmințirea pe aceeași pagină web: www.rise.md**, la aceeași rubrică, pentru aceeași perioadă fie prin intermediul unei conferințe de presă, următorul text de dezmințire: „Recunoaștem că afirmațiile și/sau informațiile răspândite despre „Exclusiv Media” S.R.L privind finanțarea din fonduri externe, prin intermediul acesteia a x, precum și a campaniei electorale a candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, dxn, răspândite prin intermediul paginii web: www.rise.md la 28 septembrie 2016, **sunt lipsite de substrat factologic și nu corespund**

realității”;

- încasarea din contul Asociației Reporteri de Investigație și Securitate în contul reclamantului prejudiciului moral în sumă de 100.000 (unu sută mii) lei;
- încasarea din contul Asociației Reporteri de Investigație și Securitate în contul reclamantului taxa de stat achitată.

Prin hotărârea Judecătorei comerciale de circumscripție din 22 februarie 2017 acțiunea a fost admisă parțial.

La data de 02 martie 2017, *Asociația Reporteri de Investigație și Securitate* a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând instanței casarea acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri potrivit căreia cererea de chemare în judecată să fie respinsă.

Colegiul Civil a constatat că cererea de apel nu corespunde rigorilor instituite prin normele citate mai sus, aceasta neconținând motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, apelantul neanexând la materialele cauzei dovada de plată a taxei de stat în cuantumul necesar.

Prin încheierea Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău din 05 septembrie 2017, emisă în temeiul art.368 alin.(1) CPC, nu s-a dat curs cererii de apel înaintate, cu acordare apelantului, *Asociația Reporteri de Investigație și Securitate* a unui termen de 7 zile, din momentul recepționării prezentei încheieri, pentru prezentarea cererii de apel întocmită în conformitate cu exigențele Legii și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 277,5 lei.

La data de 11 august 2017, *Asociația Reporteri de Investigație și Securitate* a prezentat apelul, invocând caracterul neîntemeiat al soluției instanței de fond, care în opinia acestuia servește temei pentru casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea apelului, a indicat că instanța de fond eronat a interpretat normele de drept material, fapt care a generat emiterea unei soluții eronate, motiv pentru care urmează a fi admis apelul casată parțial hotărârea instanței de fond, în partea pretențiilor respinse și admiterea integrală a acestora.

În ședință de judecată reprezentantul apelantei *Asociația Reporteri de Investigație și Securitate*, Vitalie Zeamă, a susținut cererea de apel și a solicita admiterea acesteia.

Intimatul Sanduța Iurie, în ședința instanței de apel nu s-a prezentat și cu referire la prevederile art.379 alin.(1) CPC, Colegiul a dispus examinarea cererii de apel în absența acestuia.

Reprezentantul intimatei „Exclusiv Media” S.R.L, Ceban Ilie, în ședința instanței de apel a solicitat respingerea cererii de apel, cu menținerea hotărârii instanței de

fond.

Audiind reprezentanții părții, studiind materialele dosarului, Colegiul Civil consideră necesar de a admite apelul, cu casarea hotărârii primei instanțe și restituirea pricinii spre rejudecare conform competenței jurisdicționale din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art.385 alin.(1) lit.d) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze integral hotărârea primei instanțe și să trimită pricina spre rejudecare în prima instanță în cazul în care s-a încălcat competența jurisdicțională.

În conformitate cu prevederile art.388 alin.(1) lit.i) CPC, hotărârea primei instanțe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă pricina a fost examinată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

În temeiul art.1 alin.(1) Legii cu privire la libertatea de exprimare definește scopul de a garanta exercitarea dreptului la libera exprimare, precum și un echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare și apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie ale persoanei.

Articolul 2 al Legii cu privire la libertatea de exprimare definește următoarele noțiuni:

- ***defăimare*** - răspândire a informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei;

- ***răspândire a informației*** - proces de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptând persoana lezată);

- ***informație*** - orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet și/sau imagine;

- ***judecată de valoare*** - opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit;

- ***judecată de valoare fără substrat factologic suficient*** - judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată până la falsitate;

- persoană care exercită funcții publice - persoană fizică care exercită atribuțiile puterii publice (executive, legislative ori judecătorești) sau persoană juridică ce prestează servicii de utilitate publică, sau persoană fizică care administrează persoana juridică ce prestează servicii de utilitate publică ori subdiviziuni ale acesteia;

- persoană publică - persoană care exercită funcții publice sau o altă persoană care, datorită statutului, poziției sociale sau altor circumstanțe, trezește interesul public;

- mass-media - mijloc de informare în masă, tipărit sau electronic, precum și jurnalistul;

- **dezmințire** - infirmare a relatărilor defăimătoare cu privire la fapte care nu corespund realității.

În conformitate cu art.3 alin.(1)-(4) al Legii citate mai sus, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei. Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează.

Exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Restrângerea libertății de exprimare se admite doar pentru protejarea unui interes legitim prevăzut la alin.(3) și doar în cazul în care restrângerea este proporțională cu situația care a determinat-o, respectându-se echilibrul just dintre interesul protejat și libertatea de exprimare, precum și libertatea publicului de a fi informat.

Conform prevederilor art.7 alin.(1) și (2) al aceleiași Legi, orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie. Persoana lezată prin răspândirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții:

- a) este falsă;
- b) este defăimătoare;
- c) permite identificarea persoanei vizate de informație.

Alienatul (3) și (4) ale aceluiași articol statuează că persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat. Persoana lezată prin răspândirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă

judecățile de valoare cumulează următoarele condiții:

- a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient;
- b) au un caracter defăimător;
- c) permit identificarea persoanei vizate de informație.

Potrivit dispozițiilor alin.(5) al articolului sus-indicat, persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(4) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, sau publicarea unei replici, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

În temeiul art.15 Cod civil, drepturile personale nepatrimoniale și alte valori nemateriale sunt apărute în cazurile și în modul prevăzut de cod și de alte legi, în limita în care folosirea modalităților de apărare a drepturilor civile reiese din esența dreptului încălcat și din caracterul consecințelor acestor încălcări, iar art.16 alin.(1) Cod civil stipulează că orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale.

Aliniatele (2) și (8) ale articolului nominalizat prevăd că orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității.

Orice persoana în a cărei privință a fost răspândită o informație ce îi lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională este în drept, pe lângă dezmințire, să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat astfel. Cuantumul despăgubirilor pentru prejudiciul moral trebuie să fie rezonabil și să se determine ținându-se cont de:

- a) caracterul informațiilor răspândite;
- b) sfera de răspândire a informațiilor;
- c) impactul social asupra persoanei;
- d) gravitatea și întinderea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate;
- e) proporționalitatea între acordarea despăgubirilor și gradul în care reputația a fost lezată;
- f) gradul de vinovăție al autorului prejudiciului;
- g) măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate;

h) publicarea rectificării, replicii sau dezmințirii până la pronunțarea hotărârii judecătorești;

i) alte circumstanțe relevante pentru cazul dat.

Prin cadrul legal menționat legislatorul consfințește **garanțiile juridico-civile de apărare a drepturilor personale nepatrimoniale ale persoanelor fizice și juridice la onoare, demnitate și reputație profesională.**

Onoarea persoanei fizice reprezintă aprecierea socială a acesteia din partea societății, iar **demnitate** este **autoaprecierea din partea persoanei a calităților sale morale**, profesionale.

Reputația profesională constituie aprecierea calităților profesionale ale persoanei.

Astfel, persoana a cărei onoare, demnitate sau reputație profesională a fost lezată este în drept să recurgă la apărarea lor.

Ea este în drept să ceară dezmințirea acelor informații care îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională, dacă nu corespund realității.

Afirmațiile care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională sunt acelea care nu corespund realității și discreditează onoarea, demnitatea și reputația persoanei în opinia publică sau în opinia unor persoane din punctul de vedere al respectării legilor, principiilor morale ale societății.

Întru apărarea onoarei, demnității și reputației, este posibilă utilizarea metodelor generale de apărare prin repararea prejudiciului patrimonial și compensarea prejudiciului moral cauzat.

Potrivit dispozițiilor art.20 a Legii enunțate identifică părțile și alți participanți la proces în cauzele cu privire la defăimare.

Astfel, dispozițiile **art.20 alin.(1) al Legii** cu privire la libertatea de exprimare, **Reclamant** în cauzele cu privire la defăimare poate fi:

- a) orice **persoană fizică** a cărei **onoare, demnitate sau reputație profesională a fost lezată** prin răspândirea unei informații;

- b) în numele persoanei decedate, dacă aceasta nu a înaintat o acțiune cu privire la defăimare - persoana interesată, însă fără dreptul de a cere compensarea prejudiciului moral;

- c) orice **persoană juridică** a cărei **reputație profesională a fost lezată** prin răspândirea unei informații.

Potrivit alin.(2) al aceluiași articol indică că pârât în cauzele cu privire la defăimare poate fi persoana care a răspândit informația, autorul informației și, după caz, persoana de la care a fost preluată informația.

În ședință de judecată s-a constatat că la data de 04 noiembrie 2016, reclamanta „Exclusiv Media” S.R.L s-a adresat **cu cererea de chemare în judecată Judecătoria Comerciale de Circumscripție**, potrivit căreia a solicitat instanței de judecată:

- obligarea pârâților să **dezmință informația, ce lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională** „Exclusiv Media” S.R.L;

- obligarea pârâților să publice dezmințirea pe aceeași pagină web: www.rise.md, la aceeași rubrică, pentru aceeași perioadă fie prin intermediul unei conferințe de presă, următorul text de dezmințire: „Recunoaștem că afirmațiile și/sau informațiile răspândite despre „Exclusiv Media” S.R.L privind finanțarea din fonduri externe, prin intermediul acesteia a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, precum și a campaniei electorale a candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, x, răspândite prin intermediul paginii web: www.rise.md la 28 septembrie 2016, sunt lipsite de substrat factologic și nu corespund realității”;

- încasarea din contul Asociației Reporteri de Investigație și Securitate în contul reclamantului prejudiciului moral în sumă de 100.000 (unu sută mii) lei;

- încasarea din contul Asociației Reporteri de Investigație și Securitate în contul reclamantului taxa de stat achitată.

Prin hotărârea Judecătoria Comerciale de Circumscripție din 22 februarie 2017 acțiunea a fost admisă parțial.

La data de 02 martie 2017, Asociația Reporteri de Investigație și Securitate a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând instanței casarea acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri potrivit căreia cererea de chemare în judecată să fie respinsă.

Potrivit prevederilor art.33 CPC, instanțele judecătorești judecă toate pricinile civile cu participarea persoanelor fizice, persoanelor juridice și autorităților publice privind apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime încălcate sau contestate, pricini pentru care legea nu prevede competența altor organe.

În conformitate cu art.33¹ CPC, statuează că, **judecătorii examinează și soluționează în fond toate pricinile civile, dacă legea nu prevede altfel.**

Potrivit art.21 Legii cu privire la libertatea de exprimare, **litigiile cu privire la defăimare se examinează în primă instanță de judecătoria, ca instanțe de drept comun.**

În conformitate cu art.38 alin.(1) CPC, **acțiunea se intentează în instanța de la domiciliul pârâtului.**

În conformitate cu prevederile Legii Nr.29 din 06.03.2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, publicat la data de XXXXXXXXX în Monitorul Oficial Nr.48, intrat în vigoare la data de 13 martie 2012 au fost modificate dispozițiile art.29 CPC, potrivit cărora se stabilește competența instanței judecătorești comerciale.

Astfel, potrivit dispozițiilor legale în vigoare la data depunerii acțiunii dispozițiile art.29 alin.(1) CPC instanța judecătorească comercială judecă:

- a) contestarea, în condițiile legii, a hotărârilor arbitrale;
- b) eliberarea titlurilor de executare silită a hotărârilor arbitrale;
- c) pricinile privind reorganizarea sau dizolvarea persoanei juridice;

d) **pricinile privind apărarea reputației profesionale în activitatea de întreprinzător și în activitatea economică.**

Alin.(2) indică că în competența instanței judecătorești comerciale pot fi date prin lege și alte categorii de pricini.

În conformitate cu prevederile art.43 alin.(2) lit.b) CPC, instanța strămută pricina la o altă instanță dacă pe parcursul judecării, s-a constatat că pricina a fost reținută spre judecare cu încălcarea normelor de competență jurisdicțională.

În contextul celor enunțate, Colegiul constată că la soluționarea speței în cauză, instanța de fond nu a ținut cont de prevederile normelor de drept procedural și cele de drept material sus enunțate.

Astfel, potrivit dispozițiilor art.21 Legii cu privire la libertatea de exprimare coroborate cu dispozițiile art.29 și art.33¹ CPC reclamanta „Exclusiv Media” S.R.L, în mod eronat a depus la data de 04 noiembrie 2016a **o acțiune în Judecătoria Comercială de Circumscripție** în cauza cu privire la defăimare, or, atât prevederilor legale procedurale, cât și cele ale legii materiale identifică competența de judecare a litigiilor cu privire la defăimare în primă instanță de judecătoria, ca **instanțe de drept comun.**

Or, potrivit aplicând dispozițiile art.43 alin.(2) lit.b) CPC pricina urma să fie strămutată la instanța competentă să examineze cazul dat fiindcă regulile aplicabile litigiilor, ce rezultă din raporturile de defăimare în conformitate cu dispozițiile art.38 CPC.

În acest context, Colegiul reiterează dispozițiile art.21 al Legii potrivit cărora

judecătoriile de drept comun sunt instanțele ce vor examina toate acțiunile în defăimare, adică cele privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

În ce privește competența teritorială, potrivit art.38 din Codul de procedură civilă, acțiunea urmează a fi intentată în judecătoria de la domiciliul sau locul de aflare a pârâtului persoană fizică sau în judecătoria în circumscripția căreia se află sediul pârâtului persoană juridică sau al organului ei de administrare.

Prin urmare, din considerentele menționate mai sus și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este adoptată cu încălcarea normelor referitoare la competența jurisdicțională, examinarea litigiului în cazul în speță, reieșind din înaintarea pretențiilor ce țin de competența instanțelor de judecată de drept comun din raza amplasării sediului pârâtului sau al organului de administrație, Colegiul Civil ajunge la concluzia de a admite apelul declarat, a casa hotărârea, cu restituirea la rejudecare în Judecătoria Chișinău, conform competenței jurisdicționale.

În conformitate cu prevederile art.art.385 alin.(1) lit.d), 388 alin.(1) lit.i), 390 CPC, Colegiul Civil

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de Asociația Reporteri de Investigație și Securitate.

Se casează hotărârea Judecătoriei Comerciale de Circumscripție din 22 februarie 2017, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de "Exclusiv Media" S.R.L către Iurie Sanduța, Asociația Reporteri de Investigație și Securitate, privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, cu restituirea la rejudecare în Judecătoria Chișinău, conform competenței jurisdicționale.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Panov Ana

Judecătorul

Judecătorii

Marina Anton

Vitalie Cotorobai